

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“, TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Het Panamakanaal. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chi-nees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literatuur-overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen.

HET PANAMA-KANAAL.

Van den beginne af werd meermalen in ons Weekblad de aandacht gevestigd op de belangrijkheid van het Panamakanaal, ook voor onze koloniën. Daarom lijkt 't ons niet van belang ontbloeit hier over te nemen hetgeen uit de Panamakanaal-zône, dd. 18 Augustus aan de „N. R. Ct.“ geschreven is.

Op 15 Augustus 1914 werd het Panamakanaal voor den handel geopend. De stoomboot „Aucon“, van de Panamaspoorweg-Stoomvaartmaatschappij, met een 200-tal genoodigden aan boord, voer op dien dag van diep water in den Atlantischen Oceaan tot diep water in de Stille Zuidzee. Zij verliet de werf te Christobal om 7 uur 's morgens en kwam een uur later te Gatun aan. In een uur en 10 minuten werd de schutting door de drie sluisen volbracht; 't was een vroolijk gezicht, toen het met vlaggen versierde schip onder het gejuich der toeschouwers het meer opstoomde. Na een vlugge schutting door de Pedro Miguel en Mirafloressluisen, voer de Aucon om half vier voorbij de werf te Balboa. De vaart door het Panamakanaal duurt dus ongeveer 8 à 9 uur. Den volgenden dag reeds maakten verscheidene koopvaardij-schepen gebruik van de vergunning om dezen korten waterweg te gebruiken. Voor een proefneming liet men 5 schepen bij de Pedro Miguelsluis bij elkaar komen en deze werden terzelfder tijd door de dubbele sluis gelaten, zonder dat eenig ongeval plaats greep.

Een paar dagen daarna ging het eerste oorlogsschip door het Kanaal, een Peruaansche torpedoboot. Daar zij klein was, liet men haar met eigen stoom varen, wat echter omgifsins gevaarlijk bleek te zijn. Het binnenkomende water veroorzaakte een strooming in de sluis die de boot aan 't draaien bracht, waardoor zij eerst den eenen sluis-muur en daarna den andere aanraakte, gelukkig niet hard genoeg om eenige schade aan te richten.

Een dag of twee geleden bracht ik een bezoek aan Aucon. Het hospitaalreën zag er even fleurig uit als altijd. Hier is een mooie verzameling boomen en planten, die uitstekend worden onderhouden. Bovendien ligt het terrein wat hoog, zoodat de patiënten een prachtig gezicht hebben over Panama en de baai. Door het veel minder groote aantal beampten en arbeiders, thans nog werkzaam in de Kanaalzône, is het getal patiënten tot op de helft gedaald, terwijl het hospitaal in Colon nog alleen voor ongevallen open is.

In Colon en Panama wordt hard gewerkt om deze steden gezondere woonplaatsen te maken. Tegen de rattenplag wordt in de allereerste plaats gestreden, daar deze beesten de overbrengers van builenpest zijn. Oude houten gebouwen, ware rattenkasten, worden afgekeurd en afgebroken. Ook tegen muggen, vliegen en verder insectenleven is de strijd met nieuwe moed begonnen. De tegenwoordige administratie in Panama leent een gewillig oor aan alle voorgestelde verbeteringen, terwijl de burgemeester van Colon hapd in hand werkt met de Amerikaansche doctoren. Melkrichtingen, bakkerijen, restaurants, enz. enz., zij worden geregeld bezocht door een inspecteur en gekeurd.

Een zeker aantal punten moet iedere inrichting behalen, anders wordt ze gesloten, en men blijft voortdurend aanmoedigen tot meerdere zindelijkheid. Het aantal te be-

halen punten wordt verdeeld over verschillende rubrieken, bijv. 4 punten voor de reinheid van vloeren en muren, 6 voor de zindelijkheid van handdoeken en ander linnen, 6 voor de afwezigheid van vliegen, torren en verder ongedierte, 4 voor de kleeding der werkers en bedienden, enz. De winkels die gunstige beoordeelingen krijgen, gebruiken deze als advertenties, wat natuurlijk een prikkel is voor dergelijke zaken om een even groot of beter aantal punten te behalen.

Nu ik op het onderwerp „gezondheidsmaatregelen“ ben geraakt, wil ik ook wat vertellen van de groote schoonmaak, die er in den staat Texas werd gehouden. 't Klimaat daar is goed voor longlijders. Vele zieken brengen er den winter door, ondanks de vele ongeriefelijkheden van hotels

den verwoeden krijg, die ons werelddeel thans verscheurt. Lang tevoren is men zich bewust geweest van den invloed op handel en verkeer dien dit werk des vredes in de toekomst zou uitoefenen. Heel wat pennen zijn in beweging gebracht, vooral in de landen die het geluk hadden in de buurt van het kanaal koloniën te bezitten, over de vraag, hoe men van deze gunstige positie het best partij zou kunnen trekken. Ook Nederland liet zich niet onbetuigd. Men hoopt ons Curaçao tot een wereldhaven te kunnen maken. Toch is dit eiland vrij ver buiten de wereldroutes gelegen, die aan de Atlantische monding van het kanaal te zamen zullen komen. Voor de directe vaart van Europa naar Colon is het Fransche Guadeloupe veel gunstiger gelegen.

HERTOGIN VAN SUTHERLAND (Engelsche).
Foto genomen [bij den doortocht in Den Haag op den terugweg naar Engeland.

en pensions. Een jaar of twee geleden heerschte er een epidemie van meningitis, die lang duurde en zich verspreidde. Dit deed de bewoners ontwaken tot den waren toestand in hun land en tot de overtuiging, dat een zindelijker Texas ook een gezonder Texas zou worden. Een prijs van duizend dollar werd uitgelooft voor de reinste stad, en toen begon de strijd. Een dokter werd als inspecteur aangesteld, die uitsluitend voor dit werk geschikt bleek te zijn. Hij ging onverwachts naar een stad en begon zijn onderzoek onmiddellijk. Evenals nu in Panama en Colon gebeurt, gaf hij punten voor verschillende rubrieken, die publiek werden gemaakt. Dit prikkelde natuurlijk den trots van de bewoners en daar de dokter zoo nu en dan eens kwam kijken, of er al verbeteringen waren gemaakt, gingen ze druk aan 't werk om bij een volgend bezoek een hooger percentage punten te behalen. Aan 't eind van twee jaar was Texas een ander land geworden, dat veel meer vreemdelingen trekt, zoodat 't behalve een zindelijker, gezonder, mooier Texas ook een rijker Texas zal worden.

* * *

Guadeloupe en het Panamakanaal.

Van bevriende zijde werd ons medegedeeld: Den 15en Augustus werd het Panamakanaal geopend. Deze gebeurtenis van overgroote internationale betekenis had plaats zonder eenige feestelijkheid, in verband met

Dit eiland werd in 1493 door Columbus ontdekt, die het benoemde naar de Sierra de Guadeloupe in Spanje, waarmee het gebergssilhouet groote overeenkomst vertoont. In 1635 werd het door Fransche vrijbuiters veroverd en na gedurende den overgang van de 18e tot de 19e eeuw een twistappel te zijn geweest tusschen Frankrijk en Engeland, was het sedert 1816 onbetwist Fransch gebied. Ongelukkigerwijs heeft men in Frankrijk alleen oog voor het koloniaal bezit in Afrika en Azië en kan men gerust zeggen, dat niettegenstaande zijne vertegenwoordiging in Kamer en Senaat, Fransch West-Indië eenvoudig is verwaarloosd. Handel en productie kunnen zich niet uitbreiden, omdat door gebrek aan voorzorgen, de scheepvaart, waar alles van afhangt, zich niet ontwikkelt. Toch zal de opening van het Panamakanaal de betekenis van Guadeloupe niet weinig doen toenemen. Zijne geografische ligging maakt het tot de doorgangshaven voor de stoomvaartlijnen naar Colon. Het eiland is in het bezit van de beste haven van de Kleine Antillen, een van alle zijden beschermde reede met ruim 9 Meter water en een toegang, die bij voldoende verlichting zonder loods is door te varen. Bij het zwaarste weer vinden de schepen hier de meeste bescherming, die zij wenschen kunnen tegen de hevige stormen, die in de wintermaanden de Caraïbische Zee geeselen; en van de haven wordt dan ook reeds druk gebruik gemaakt, ook door oorlogsschepen. Reeds in 1810 erkenden de Engelschen de groote waarde van dit

Holl. van H. M. de Koningin.

O. C. L. VOSVELD,
Opticiën - Instrumentmaker.
Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Holl. van H. M. de Kon.-Moeder

bezit, waarom de Engelsche autoriteiten er op aandringen, Guadeloupe in geen geval aan de Franschen terug te geven. Toen de opening van het Panamakanaal op handen was, trok Guadeloupe ook weer de aandacht van het Fransche publiek en zijne regeering. Eene parlementaire commissie overwoog de vraag aan de regeering van het eiland steun te verleen bij haar streven, de haven La Pointe à Pitre in te richten tot een handelshaven en maritiem steunpunt van den eersten rang. Deze commissie adviseerde afwijzend. Men zocht naar de motieven en insinueert, dat dit advies werd gegeven onder den invloed van het gouvernement te Martinique, dat, ijverzuchtig op Guadeloupe, de minder goede haven, Fort de France, de voorkeur geeft.

En Curaçao?

Uit de O. I. Mail.

Hoewel de jongste mail van ouderen datum is, dan die, welke wij de vorige week ontvingen, willen wij er hier toch het een en ander uit overnemen.

De Hypotheekbank.

Hierover schrijft „De Javabode” van 25 Juli j.l. o.m.: Zoo heeft gisteravond dan eindelijk onze gemeenteraad de eindvergadering gehouden, sluitende de lange serie raads- en commissiezittingen, ter beslissing in de kwestie of de gemeente garantie zal verleen op de pandbrieven van een hypotheekbank, welke de heer Th. J. F. A. Liefcrinck van plan is op te richten.

De onderhandelingen werden „bekroond” met een goed resultaat, naar we meenen voor beiden: gemeente- en hypotheekbank.

Wij hebben reeds eenige malen in ons blad doen uitkomen, dat het volkomen in het belang der gemeente zou zijn, dat een hypotheek, als door den heer Liefcrinck bedoeld, werd opgericht, te meer, waar de risico voor de gemeente gering zou zijn.

Het is een overwinning voor degenen, die meenden, dat de gemeente geen hooi meer op haar vork moest nemen door zelf een hypotheekbank op te richten.

In zooverre is de beslissing van gisteravond van betekenis, dat nu de Raad heeft ingezien, dat de gemeente voorloopig haar bemoeienissen niet verder moest uitstrekken.

Veertigjarig bestaan der H. B. S. te Soerabaja.

Het „Soer. N.” verneemt, dat zich een commissie gevormd heeft tot herdenking van het veertigjarig bestaan der H. B. S. te Soerabaja op half October 1915.

Door den chef van den Waterstaat is telegrafisch aan de regeering gevraagd een beslissing te nemen inzake den bouw van een nieuwe H. B. S., daar de eigenaar van het bouwterrein Kepoetan anders dat terrein verkoopt.

De spoorwegplannen.

Hetzelfde blad van 25 Juli publiceert de volledige spoorwegplannen van Soerabaja. Er komen viaducten met een winkelgalerij en stations met verhoogde baan.

Verpleegsters voor de militaire hospitalen.

Het aantal verpleegsters wordt belangrijk uitgebreid in de militaire hospitalen in N.-I. Op 't oogenblik is men reeds druk aan 't bouwen van paviljoens op den hospitaalweg te Weltevreden voor huisvesting der zusters. Volgend jaar hoopt men tot het bouwen van dergelijke paviljoens over te gaan op Kotta Radja, Tjimahi en Magelang.

Koelieleed.

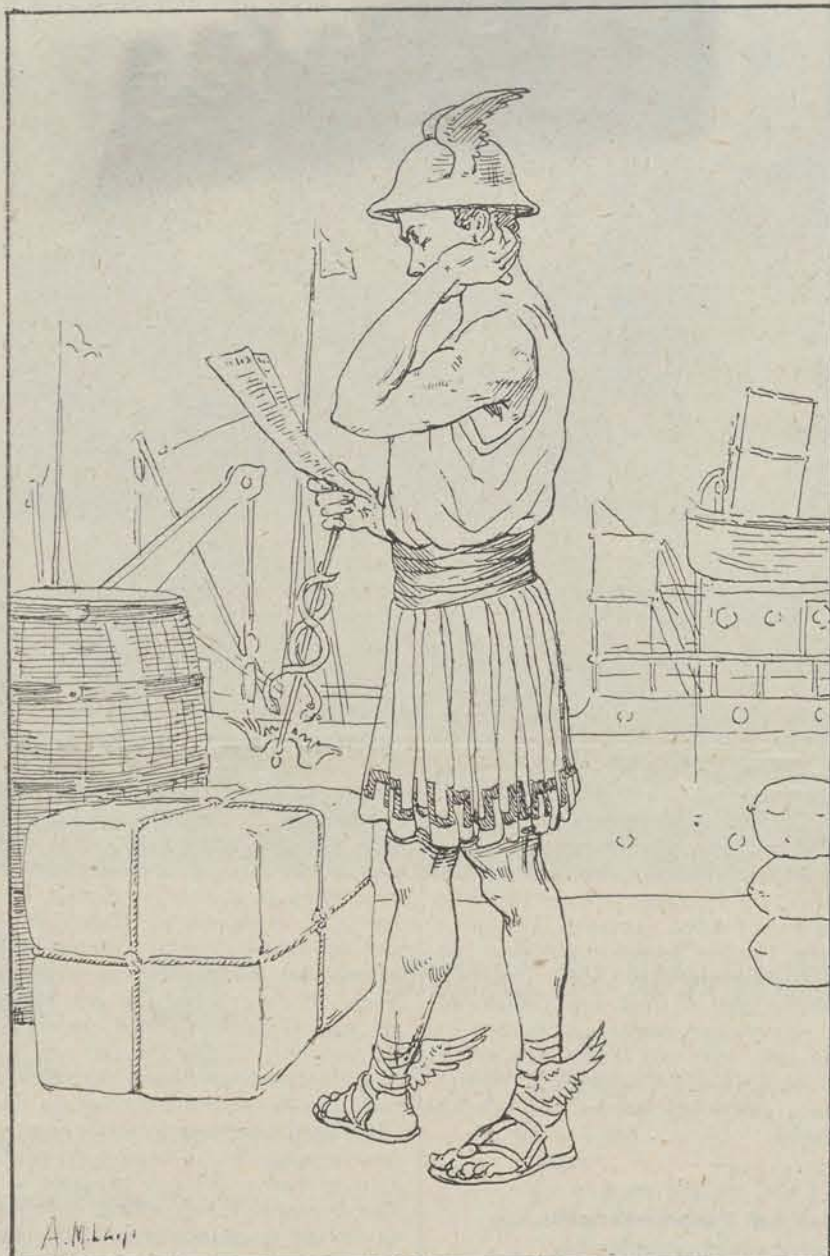
Raden Soetomo, een dokter djawa, hield onlangs voor de leden van Boedi Oetomo een lezing over „het leven der contractkoelies in Deli.”

Spreker bediende zich van de maleische taal en verhaalde op onderhoudenden toon een en ander van het koelieleven in Deli, dat verre van rooskleurig is. Erger: dat de koelies daar geen menschaardig bestaan hebben.

In helle kleuren maalde hij af het leven van de miserabelen die daar, door een scherp, venijnig contract gebonden, gedoemd zijn te werken. Hij beklagde zijn broeders die, overgehaald door koelie-ronselaars, hadden besloten in Deli te arbeiden.

Java is weliswaar overbevolkt en een emigratie naar de buitenbezittingen is beslist gewenscht, noodig zelfs. Doch laat men ten minste de koelies van hier weten — zoo wenschte spreker — wèlk werk hun daar wacht.

Men waarschuwe hen, dat zij daar moeten tjang kollen, op groote diepte; dat zij daar diep in de „oetan” zitten; dat zij daar in de drabbige parits moeten werken, tien uren lang; dat vrouwen den zwaarsten veldarbeid moeten verrichten; dat vrouwen alangalang bosschen moeten vernielen; dat zij met een soort kousen aan de voeten op

God MERCURIUS: Oorlogscontrabande dit, voorwaardelijke oorlogscontrabande dat; mijn broer MARS maakt mij het leven wel moeilijk en toch heeft hij zijne neutrale vrienden noodig.

En zij, die een gemeentelijke hypotheekbank voorstonden, die Batavia het spelletje van de groot-stad wilden doen spelen, zijn met de kous op den kop thuis gekomen. Waarover wij, die hier in Batavia alleen de oprichting van een als door den heer Liefcrinck bedoelde hypotheekbank hebben bepleit, ons ten zeerste verheugen, aldus besluit het blad.

de afgesneden alang alang moeten trappen (alvorens de brand wordt gestoken in de stoppels).

Men vertelle de Javanen hier dat het leven in Deli duur is (zóó, dat de ambtenaren een duurre-toeslag van veertig procent genieten!) en dat een man daar 33 cent verdient en een vrouw 25 cent, daags, voor een werktijd van tien uren!

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage

Effecten - Coupons - Beleenr.

Prolongatie - Deposito - C...

Safe-Inrichting.

P. G. JANSSEN'S

Luxe Verhuur Auto's.

Eenig Adres:

Koninginnegracht

1c,

over Hoofdingang Dierentuin,

Men lette op Telefoon No.

H 852 en H 404.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN · VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ · BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Firma H. VAN BESOUW - BREDA

Ondergoederen naar maat } voor
: Uitzetten : Dames
: Indische Uitrustingen : en
: Heeren

DEGELIJKE goederen uitmuntende boven elke fabrieksconfectie. **Gegarandeerd!**

Vertegenwoordiger(ster) dagelijks te ontbieden.

Telegram-Adres: BESOUW, Breda. - Interc. Telef. 504.

D. VAN HEIJNINGEN & ZOON,

KLEEDERMAKERS.

HOOGHE WAL 13-14.

'S-GRAVENHAGE.

2de huis van af de Kon. Stallen.

Telefoon 590.

Steeds de nieuwste Engelsche en Schotsche Stoffen voor Dames en Heerenkleding naar maat.

Coupe en bewerking 1ste klasse.

In Europa heeft men den achturigen diensttijd. Daar is het koel, in Deli is het steeds brandend heet.

Men deele het den inlanders mede, vóór hun vertrek, dat zij in Deli moeten werken tot de knoken er van kraken. Weer of géén weer, regen of gloeihitte — werken is de boodschap.

En wordt er niet hard genoeg gewerkt, of gemokt, dan vallen de slagen.

Dan dreigt de gevangenis.

De vage bepalingen van het werkcontract laten een en ander toe. De werkgever mag ieder werk opdragen aan den contractant.

Als de contractant niet hard genoeg werkt, dan mag men hem volgens het contract voor het gerecht trekken.

Dit contract wordt hun weliswaar voorgelezen — doch een maleische vertaling daarvan krijgen ze niet, zoodat ze niet steeds kunnen nagaan of in speciale gevallen de werkgever niet buiten zijn boekje gaat.

Ook vraagt de wervings-commissaris vóór het vertrek van den koelie of hij weet wat hij doet, of hij met z'n vollen wil het contract aangaat etc. — maar dit achtte spr. niet voldoende.

De werker zit achter hem en heeft den argeloozen koelie het lesje reeds voorgezegd.

„We zijn zoo dom, zoo gemakkelijk te beïnvloeden.” Wel bestaat er een arbeidsinspecteur, maar deze...

telefoneert steeds van tevoren wanneer hij op de ondernemingen zal komen.

Dan is alles natuurlijk in orde.

Klagen durft de inlander niet bij zulk 'n gelegenheid. Want de „baas” vergezelt den inspecteur en wee dan degene, die wat heeft!

Dan begint het ge„tjing”, een technische term voor „vitten”.

Dan heeft de koelie geen leven meer.

Het dobbelen wordt aangemoedigd door de mandoers, die den armen drommels geld leent op voorwaarde dat zij een nieuw contract aangaan.

De mandoer strijkt zijn premie op.

En de koelie is voor een paar jaar méér ongelukkig. Want hij loópt er in! Vast en zeker.

„Wij, inlanders houden zoo van „perskot”.

Dat zit in ons bloed.

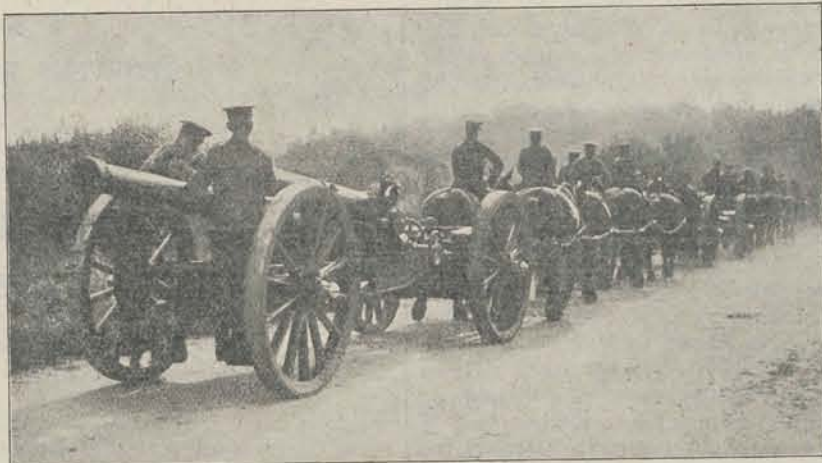
Bij het begin van de poeasa.

In „De Javabode” van 29 Juli j.l. lezen wij:

„De intree van de vastenmaand is op de gewone wijze in de Inlandsche maatschappij aangekondigd. Men maakt er ons opmerkzaam op, dat de toename van het aantal der Inlanders, die aan de poeasa deelnemen, duidt op een inniger godsdienstleven. Aan de plichten van den goedgevoovigen Moslim ontkwamen vroeger velen, die een geldige of een voor geldig verklaarde reden hadden, om gedurende de voorgeschreven maand zich niet van het nuttigen van voedsel over dag te onthouden. Er moet thans meer dan vroeger gevestigd worden door degenen, die werkelijk zich zelf om een gegronnd motief van den godsdienstigen plicht zouden kunnen vrijstellen. De Islam wordt, naar men ons meedeelt, nog eens zoo getrouw beleden, juist door het gemak, waarmee de voorschriften omtrent het vasten zijn na te komen. Wie namelijk wil deelnemen aan al wat betreffende het vasten is voorgeschreven, wie in de daarvoor bepaalde maand Ramadlan, waarin de koran is neergedaald, zich geheel naar die voorschriften wil richten, moet — en dit zijn bepaalde geboden — Moslim zijn, bij zijn eigen volksstam, den ernstigen wil hebben, om zich te onthouden van al wat de zinnen streelt, en lichamelijk in staat wezen tot die ontrouwing en tot het onafgebroken vasten van af het oogenblik, dat 's morgens vroeg een witte van een zwarten draad is te onderscheiden (van af den morgenschemer dus tot aan zonsondergang).

Misschien werd in geen ander Moslimsch land bij de vervulling der vastenplichten zoo ruim gebruik gemaakt van het verstrekende uitzonderingsgeval voor de fysiek niet in staat zijnde, als juist in Indië en in het bijzonder op Java.

In alle stilde worden nu de plichten door veel meer geloovigen dan vroeger nagekomen. Arabieren, die in de vastenmaand de kampoengs en dessa's bezoeken voor commercieele doeleinden laten niet na, waar zij dat noodig achten, te wijzen op de voorschriften van het vasten. Door deze propaganda en misschien ook door andere omstandigheden, niet onwaarschijnlijk ook door de actie van de vereeniging Sarikat Islam, is de verwaarloozing van den vastenplicht minder geworden en gaat de In-

Engelsche Artillerie in Frankrijk op marsch met 5 inch kanonnen.

De prostitutie tiert daar welig, waar in de bevolkingsstatistieken tegenover vier mannen slechts één vrouw kan worden gesteld.

Zoo grijnst den contractanten van alle kanten het leed tegen.

Eindigend zeide spreker, dat hij zelf wel wist geen zuiver objectieve rede te hebben gehouden, dat hij bevooroordeeld was, dat hij den toestand had bekeken door een koelie-bril, — maar, zoo zeide hij, hetgeen de werkgevers (die tantièmes genieten van f7000 tot f40.000 's jaars) hiertegen zullen brengen, is even min objectief.

En nu vertrouwde spreker dat de resultante van de twee uiteenzettingen het ware beeld zou geven.

Spreker eindigde aldus:

„Hier is mooi werk te doen voor de Sarikat Islam (waar ik zelf geen lid van ben). Hier valt goed werk te doen.

Mijn doel is slechts gericht op een beëindiging van den tegenwoordigen toestand. Laat de werkgever human blijven, dan zal het ook uit zijn met de aanslagen en moorden op assistenten.”

De Javaansche vrouw in Deli.

Uit Deli ontving „De Javabode” een bericht, waarmee zij de lezing van den dokter djawa Raden Soetomo aanvult.

Volgens dat bericht zou het op vele cultuurondernemingen met de moraliteit van de Javaansche vrouwelijke contractanten nog al treurig gesteld zijn, en de schuld daarvan wordt voor een deel geworpen op de geringe loonen, die aan de vrouwelijke koelies worden uitbetaald. De Javaansche vrouw, in dienst van de ondernemingen ziet er niet tegen op om de echtgenoot te zijn van eenige Chineesche koelies. Ook andere Javanen dan Soetomo, die de Delische ondernemingen bezocht hebben of er werkzaam geweest zijn, hebben geen gunstig oordeel over de toestanden, waardoor de Javaansche vrouw daar zoo diep gedaald is. Het beste zal zijn — meent het blad — dat op Sumatra vereenigingen met afdeelingen worden opgericht, zooals op Java bestaan tot verhooging van het zedelijk bewustzijn.

De Christen en de Moslim.

Heel toevallig waren zij op een stationsbank naast elkaar gekomen, een vrome Hadramouthen en een Christen Javaan, beiden wachtende op de komst van den trein.

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Tel. 1667

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.- f 4.50.

Engelsche Hemden

steeds de nieuwste Dessins van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS”

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileistraat 2a. - Den Haag.

Opleiding L. O. en M. O. Teekenen. Onderwijs in Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid. Spreekuur: Dinsdag 2—3 uur.

Directie: W. H. BIK. J. VAANDRAGER.

Middelbare School v. Handel en Administratie, LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoort te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSTRA.

GESCHER & KEMPER

ROTTERDAM
BREDA

TAPIJTHANDEL
EN COMPLETE
MEUBILEERING

AMSTERDAM
ARHIHEM

VLAMINGSTR: 22. DEN HAAG

Gemeubeld Heerenhuis

dezen zomer chic ingericht met badkamer, electr. licht, telefoon, brandkast, piano, enz. van particulier **te huur** voor minstens zes maanden.

Te bezichtigen dagelijks van 2—5 uur Frankenslag 183.

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM

Nieuwendijk 184.

DEN HAAG

Veenestraat 15.

HOORN

Groote Noord 9.

LEEWARDEN

Nieuwe Stad 94.

ONZE GEMAAKTE

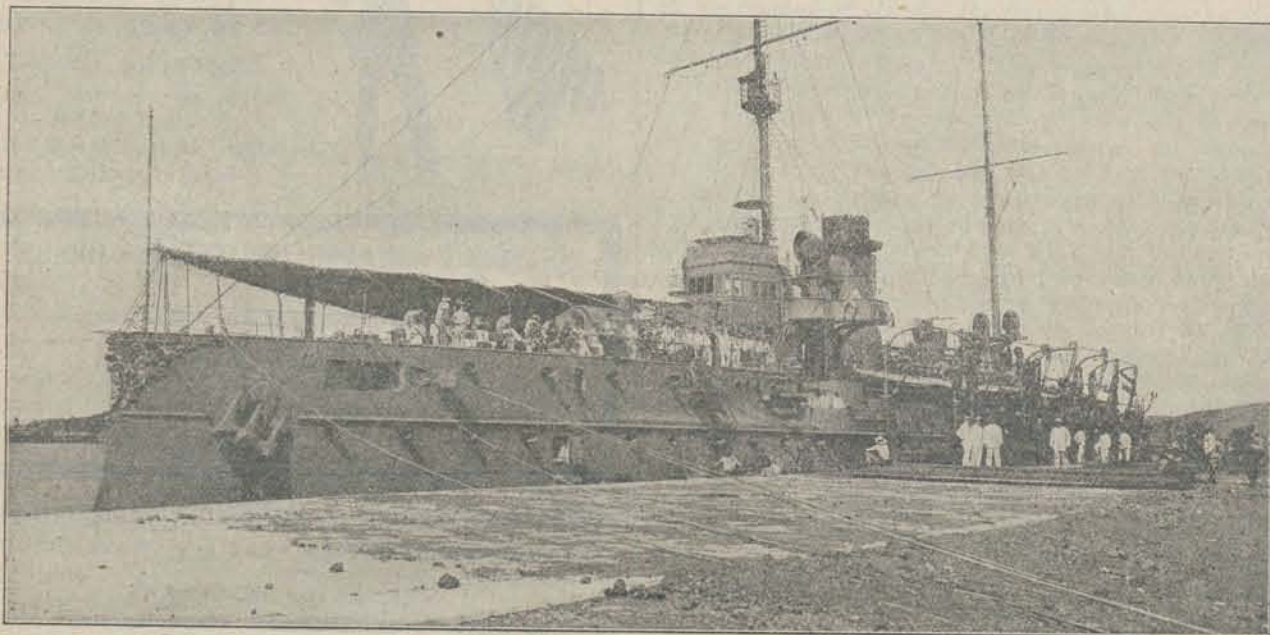
**HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING**

is BEKEND SOLIDE en munt
uit door Eleganten Pasvorm
en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

de eerste om een reis te doen, de tweede om namens zijn pandita geïllustreerde stichtelijke lectuur te colporteren. Tusschen hen in lag een houten bakje met blauwe,

Het Tehuis werd uitstekend beheerd en was bijna altijd geheel vol. Wat ledental aangaat staat Soerabaja nog steeds bovenaan; er zijn er nu ruim 140.

De „HEEMSKERCK” kolen innemende aan de Julianawerf van de Heeren Maduro & Zonen te Curaçao.

roode en zwarte bandjes, waarin de verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament waren gevat.

De Arabier nam vrijmoedig zoo'n boekje in de hand. Zijn vingers sloegen de bladen om. Hij bezag de plaatjes.

— Wat beteekent dit? vroeg hij.

— Deze plaat stelt Adam en Eva voor in het paradijs, antwoordde de Inlander.

— Is het al lang geleden, dat zij leefden?

— Zij waren de eerste menschen op aarde.

En toen, na dat geniepige aanloopje, kwam des Arabieren groote vraag, waarmee hij den Christen dacht vast te zetten.

— Hoe kan er een beeld bestaan van iets, dat niemand gezien heeft!?

— Sobat is nog niet pienter genoeg om dat te begrijpen, antwoordde de Christen-Javaan en hij schoof het bakje met boeken naar zich toe, stond op en liep den aanstuiwendend trein tegemoet. De Hadramouthier schudde zijn getulband hoofd, grinnikte als een boer die kiespijn heeft en stapte prevelend in een derde klasse wagen.

Oostersche restaurants en hotels.

Het is een bekend feit, dat het reisverkeer onder Inlanders en Oosterlingen in de laatste jaren meer en meer toeneemt. Vroeger moest er heel wat gebeuren of voorbereid worden, eer een dessaman er toe overging, naar een andere plaats te trekken.

Tegenwoordig pakt hij snel zijn koffertje, stapt in den tram, maakt zelfs dikwijls gebruik van den expres en overnacht in een Inlandsch hotel. Zelfs restaurants zijn voor hem geen vreemde dingen meer, en zoo bestaan er op enkele groote plaatsen dergelijke instellingen, die vanwege de vereeniging „Sarikat Is.” vlak vóór het stationsgebouw opgericht zijn, en waar allerlei gerechten en dranken, koffie, thee, chocolade, tabak, sigaren en sigaretten, verschillende reisbenodigdheden verkrijgbaar worden gesteld.

Op het gebied van het hotelwezen beginnen vooral ook de Chinezen meer en meer initiatief te toonen. Dit komt o.a. heel sterk uit te Semarang, waar Chinezen van de gelegenheid der tentoonstelling gebruik maken, om in de nabijheid van het tentoonstellingsterrein hotels op te richten. Deze hotelhouders, die meestal een z.g. kongsie met andere Chinezen hebben aangegaan, ten einde gezamenlijk de risico der onderneming te dragen, durven wel behoorlijke prijzen te vragen en schijnen er ook heel wat voor over te hebben, om in de Inlandsche bladen uitgebreide advertenties te doen opnemen. Zoo wordt bekend gemaakt, dat in een dier hotels, iedere gast niet minder dan f 5 per etmaal moet betalen, waarvoor hij behalve het gewone logies niets anders geniet dan een eenvoudig ontbijt van „kopi dan roti sama mentéga”. De „Mentéga” of boter wordt in een ander Chineesch hotel niet zoo noodig geacht, althans, daar moet men voor een groote kamer f 7.50 en voor een „kamer ketjil” f 2.50 per persoon en per etmaal betalen met een ontbijt, dat alleen maar uit „roti” bestaat. De gasten van dit Chineesche hotel kunnen zich dan nog per auto van het station laten halen. Ziedaar de evolutie in het initiatief van het Oostersche volk in Indië!

De Roemer Visscher vereeniging.

Aan een verslag over het negende vereenigingsjaar van bovengenoemde vereeniging is het volgende ontleend:

De vereeniging telt nu zes afdelingen en drie correspondentschappen. Uit alles blijkt, dat ook de verschillende afdelingen der R. V. V. kampten met het euvel van Indië, bestuurswisseling, maar het resultaat is, dat elk der afdelingen zich verheugen mag over meerderen bloei.

Te Soerabaja ondervonden de werkzaamheden nu en dan vertraging door vele bestuurswisselingen, maar men is nu gelukkig door deze periode heen, zoodat alles weer geregeld gaat.

Semarang en Djokja werkten prettig en met succes, beiden hebben nu een flink ledental en een welingericht „Tehuis”, terwijl evenals te Soerabaja, ook door cursussen en naaiafdeling velen werden geholpen.

Batavia steunde weer vele vrouwen en meisjes bij hare opleiding en mag ook met voldoening haar handwerkafdeling noemen.

Padang begon het jaar 1913, door 't afbranden van het „Tehuis”, onder zeer moeilijke omstandigheden. Gelukkig is ook daar de toestand heel wat rooskleuriger geworden en kon de afdeling uit de baten eener loterij een Tehuis aankopen. Ook op ander gebied werden vele vrouwen en meisjes geholpen.

Solo heeft een bloeienden naai- en knipcursus, maar kon door onvoltalligheid van het bestuur nog geen ander werk ter hand nemen. Wij twijfelen niet of ook deze afdeling zal spoedig tot meerderen bloei komen.

De correspondentschappen Madioen en Menado bleven bestaan, zagen hun ledental eenigszins verminderen. In Bondowoso werd mevrouw Veltman—ter Meulen opgevolgd door mevr. Steening—van Haeften.

Door vertrek van mevrouw Schrieke verviel het correspondentschap Magelang, het is ons nog niet mogen gelukken eene opvolgster voor Mevr. Schrieke te vinden.

In September werd een correspondentschap voor Atjeh gesticht door Mevr. A. Asjes Lanzig te Kotta Radja. Dit correspondentschap telt reeds 15 leden. Er zullen meisjes naar Soerabaja gezonden worden voor hare opleiding, zoodra het nieuwe „Tehuis” geopend kan worden. Ook is een naaicursus opgericht voor Amboneesche meisjes. De dames Mevr. Kooy—van Zeggelen en Mevr. Lammers Lisnet zijn als commissares opgetreden.

Wij vermelden hier volledigheidshalve nog het correspondentschap „Fort de Kock”, begin 1914 opgericht door mevrouw J. Plasschaert—Salomons.

Suriname.

Wij ontleenen aan „De West” van 21 Augustus de drie volgende berichten:

„Van eenige onderhuurders van het plaser der Saracca Company ontvangen wij een klacht over het opslaan der prijzen van levensmiddelen op dat plaser, in verband met den oorlog.

Waar te Paramaribo — na een korte paniek — de toestand vrijwel weder normaal is geworden en de prijzen van de voornaamste voedingsmiddelen tot dusverre weinig verhoogd zijn, klagen de onderhuurders van genoemd plaser, dat hun de volgende prijzen worden berekend: $\frac{1}{2}$ kg. vleesch 79 ct., $\frac{1}{2}$ kg. spek 79 ct., $\frac{1}{2}$ kg. blom 25 ct., $\frac{1}{2}$ kg. suiker 25 ct., $\frac{1}{2}$ kg. beschuit 44 ct., $\frac{1}{2}$ kg. bakeljaw 40 ct. en 1 flesch kerosine olie 38 ct.

Hoewel natuurlijk de prijzen in de goudvelden altijd hooger zijn dan te Paramaribo, noemen de onderhuurders deze prijzen barbaarsch. Zij wijzen er op, dat dit plaser gemakkelijk te bereiken is, zonder watervallen te passeeren, zoodat het transport van levensmiddelen geen bijzonder risico oplevert.

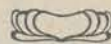
Volgens contract met het plaser moeten de onderhuurders het goud afleveren van f 1.18 per gram (schoon). De onderhuurders moeten de eerste twee weken zelf zorgen voor kost voor zichzelf en hun arbeiders. Daarna kunnen zij — als er goud gevonden is — provisiën betrekken uit den winkel op het plaser. Daar de valleien der meeste krekken reeds herhaaldelijk bewerkt zijn, hebben de arbeiders geprobeerd de rijkere heuvels te bewerken door het benodigde water naar boven te dragen. Dit bleek op den duur niet doenlijk, zoodat men zich moet vergenoegen met het repasseeren der krekken.”

* * *

„De gouverneur ontving heden, ten vervolge op de

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar :

Moderne Kookkunst.

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889

en de Kookkunst-Tentoonstellingen te

Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage

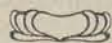
1892 en met het Eere-Diploma

op de Tentoonstelling te

's-Gravenhage 1905.

8ste veel vermeerderde en verbeterde druk.

Prijs: ingenaaid f 3.00

gebonden = 3.50

telegraphische mededeeling van 11 dezer, van den Nederlandschen consul te Georgetown bericht, dat er alle waarschijnlijkheid bestaat, dat het bestuur den veeuitvoer zal verbieden.

* * *

„Times”. Het bestaan van dit blad wordt bedreigd. Wel te verstaan: niet de „Times” van Londen, maar de Paramaribo Times. Op pers en letters is beslag gelegd. Maar de redacteur van de „Times”, de heer J. E. Brown, heeft stappen gedaan, om de sterfte onmiddellijk te doen volgen door een wedergeboorte. Reeds deze week zal zijn blad — elders gedrukt — verschijnen, onder den naam „New Paramaribo Times”.

* * *

Worden de van verschillende zijden gegeven wenken opgevolgd, dan zullen de klein-landbouwers zich in het bijzonder toeleggen op den verbouw van aardvruchten. Mocht men een overvloedigen oogst verkrijgen, dan zouden wij in overweging geven een proef te nemen met de verzending van de verschillende aardvruchten, patatten, kassaven, jams, tajers en nappies hierheen. Niet onwaarschijnlijk is er hier een markt te vinden. Jams zagen wij hier meermalen in de fruitwinkels en, naar men ons mededeelde, worden ze goed verkocht. De K. W. I. Mail zal wel tot het welslagen van de proef willen medewerken.

* * *

Uit „De West” van 25 Augustus. „Men klaagt in Suriname over de fantasie in de telegrammen van het oorlogsterrein. Maar als er uit Suriname telegrammen gezonden worden, zouden zij waarschijnlijk niet minder fantastisch zijn. In het uitdenken van allerlei geruchten doet Suriname voor geen land ter wereld onder. Zoo wist „men” te vertellen verleden week, dat de Prins Frederik Hendrik op een mijn geloopt was in de Noordzee. Dit gerucht is reeds gelogenstraft, door ontvangst van een telegram Zaterdag, dat de Prins Frederik Hendrik van Madera naar Paramaribo vertrokken is. De boot kan Maandag hier zijn.

Nu „men” de Prins Frederik Hendrik niet heeft kunnen laten springen, heeft „men” wat anders bedacht. Sedert een paar dagen wordt nu weder het gerucht verspreid, dat de Oranje Nassau op een mijn vergaan zou zijn. Ook dit gerucht is natuurlijk weder uit den duim gezogen, waarschijnlijk omdat „men” vindt, dat er reeds een telegram van de Azoren of Håvre had behooren te zijn. Het publiek zal zoo verstandig zijn, zich aan dergelijke praatjes niet te storen.”

* * *

De goudaanvoer te Paramaribo bedroeg in:

Juli 1914	124.433 gr.
„ 1913	54.014 „
„ 1912	67.537 „
Januari-Juli 1914	546.482 gr.
„ 1913	473.336 „
„ 1912	363.045 „

* * *

Staatsbegroting, Hoofdstuk XI (Koloniën). Dit hoofdstuk wordt geraamd op f 3.210.371.98, zijnde f 365.532.48 meer dan voor 1914 werd vastgesteld. In het eindcijfer voor 1915 zijn begrepen de volgende buitengewone uitgaven: a. f 201.297.37 wegens teruggaaf aan de kolonie Suriname van voor rekening van 's rijks schatkist gedane uitgaven betreffende het dienstjaar 1912; en b. f 923.11 voor aanvulling der bijdrage aan de koloniale geldmiddelen van Curaçao over 1910. Brengt men die bedragen in mindering van de begroting voor 1915, dan blijkt, dat het resterende f 163.312 hooger is dan het eindcijfer voor 1914. In werkelijkheid is de raming echter f 12.688 lager dan ten vorigen jare. Dat het eindcijfer f 12.688 hooger moet worden gesteld, vindt zijne verklaring in de omstandigheid, dat de ontvangsten van het militair hospitaal te Paramaribo, van de apotheek en het magazijn van geneesmiddelen aldaar, alsmede van de militaire ziekeninrichtingen te Nickerie en Albina, welke voor 1915 op f 176.000 zijn geraamd, voortaan niet meer in mindering van de kosten voor de landmacht in Suriname zullen komen, maar thans opgenomen worden onder de staatsontvangsten.

Gezette overweging van de vraag, of in Suriname eene militaire bezetting moet worden gehandhaafd, bracht den minister, in overeenstemming met den gouverneur der kolonie, tot de slotsom, dat aldaar eene militaire macht, om, waar noodig, te kunnen optreden, tot steun van de politie bij het handhaven van het gezag en de orde, niet kan worden gemist.

Voor het beantwoorden aan deze bestemming bleek het echter niet noodig de landmacht op hare tegenwoordige formatie-sterkte van 14 officieren (waaronder 8 officieren van den geneeskundigen dienst) en 293 militairen beneden dien rang te houden. Zonder bezwaar kan die sterkte met 1 officier en 58 militairen van lageren rang worden verminderd, waardoor eene jaarlijksche besparing van pl.m. f 21.000 wordt verkregen.

* * *

Het departement van buitenlandsche zaken verstrekt aan ambtenaren, die van verlof naar Nederl.-Indië, Suriname of Curaçao terugkeeren, en aan personen, die voor den kolonialen dienst worden uitgezonden, op een desbe-

treffende verklaring van den minister van koloniën, kosteloos een buitenlandschen pas voor de reis naar Ned.-Indië, Suriname of Curaçao.

Voor het verkrijgen van de bedoelde verklaring hebben belanghebbenden zich te wenden tot de afdeling „personeel” van het departement van koloniën, voor zoover betreft degenen, die naar Oost-Indië reizen, en tot de afdeling West-Indische Zaken, voor zoover de overigen aangaat.

* * *

Een telegram uit New-York meldt, dat een Engelsch oorlogsschip het Nederlandsche stoomschip „Comme-wijne”, van de West-Indische Mail, heeft aangehouden en 27 Duitschers, behoorende tot de Deutsche marine-reserve, van het schip heeft gehaald.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De Oorlog.

In een artikel van de „Pantjaran Warta” wordt eerst een beschrijving gegeven van den staatkundigen en oorlogstoestand in Europa, zooals die uit de telegrammen in Hollandsch-Indische bladen is gebleken, en daarna afgevraagd of Indië zich niet ongerust moet maken met het oog op de annexatieplannen van Engeland en Japan. Neen, zegt het blad, wij behoeven voor „overrompeling” van die zijde niet bang te zijn. Daarvoor staan hun goede naam en trouw borg. Daarbij hebben zij ook te rade te gaan met de verrichtingen en de inzichten van de andere mogendheden. Wel hebben wij ons bezorgd te maken over de duurte en de schaarschte der levensmiddelen. Uitgezonderd wat rijst en polowidjo (tweede gewassen) betreft, hangen wij ten aanzien van de andere behoeften geheel van Europa af. De rijstproductie mag ook niet tegenvallen, tengevolge van misgewas of het onbeplant blijven van bouwgronden, wat elk jaar in meerdere of mindere mate, uit hoofde van ziekten, muizenplaag of groote en langdurige droogte plaats vindt. Uit Batavia is reeds naar Bangkok geseind om rijst uit Siam en Rangoon te zenden. Japan laat van daar ook veel rijst komen. De rijstrijzen Nos. 1 en 2 zijn reeds van f 10 en f 8 tot f 15 en f 13 de pikol gestegen. De boter van f 0.90 tot f 1.50. Alle andere toko-artikelen zijn met 15 pCt. in prijs verhoogd. Ziedaar lezer, het gevaar voor Indië, zegt het blad. Onze drukkerijen zullen er ook last van hebben. Er zal zijn gebrek aan papier en gebrek aan contanten. Ten langen laatste zullen wij onze kranten niet meer kunnen uitgeven. Ook de Hollandsche en Chineesche bladen zullen niet meer verschijnen. „O, wee! die bange dagen!!!” roept de schrijver uit. In Gods hoede bevelen wij ons allen aan. Laten we hopen, dat de een of andere mogendheid spoedig hare bemiddeling zal kunnen verlenen, om een einde aan dezen rampzaligen wereldoorlog te maken. „O, beschaving! Gij zijt slechts een woord!!!” zoo eindigt het blad.

Een Rekest.

Laatst is reeds melding gemaakt — zoo lezen wij in de „Sinar Djawa” — van een plan van de Mohamedaansche geestelijken in Padang-Pandjang, om aan de Tweede Kamer der Staten Generaal in Holland te verzoeken de inkomsten van de naibs en modims (districts- en dorps-geestelijken) tot nu toe uit de Moskeekassen getrokken, voortaan door het Gouvernement uit 's lands kas te doen uitbetalen. Het request, waarvan sprake, werd ingediend en opgemaakt door een zekeren heer C. A. Wedels, gewezen militair opzichter der genie te Padang-Pandjang voornoemd. Het onderwerpelijke verzoek is op de volgende overwegingen gegrond. Jaren lang hebben de Mohamedanen bijgedragen om in de behoeften van de Christenen en van hunne godsdienstleeraren te voorzien. De Mohamedaansche geestelijkheid heeft daarvoor niets in de plaats gekregen. Hare inkomsten moest zij trekken uit de bijdragen aan de Moskeekassen. De gelden der Inlanders worden gebruikt om de kerken en de scholen der Christenen te subsidieeren. De Mohamedaansche geestelijkheid heeft daar niet tegen geprotesteerd, berustend en tevreden, dat zij mocht blijven bestaan. Is 't niet billijk, dat zij nu vraagt, ook van hare gelden, uit 's lands kas bezoldigd te mogen worden? Nemen we aan — zoo moet verder in het request te lezen staan — dat er vijfhonderd Mohamedaansche geestelijken in N.-I. zijn, aan wie ieder gemiddeld een bezoldiging van f 75 's maands moet worden toegekend, dan zou men een uitgaaf krijgen van f 37500 's maands of f 450000 's jaars. Veel is dit niet, in vergelijking van hetgeen het Gouvernement reeds zoo lang van de Mohamedaansche onderdanen geprofiteerd heeft, alles ten bate van Nederland en de Nederlanders, die er goed van geleefd hebben! Zal nu een regeling, als in het request wordt voorgesteld, niet den band versterken, die er tusschen Nederland en Indië bestaat of moet bestaan? Geen strijd meer tusschen Kruis en Halve Maan, maar onderlinge hulp en waardeering!

Een Tehuis.

De afdeling Batavia van Boedi Oetomo heeft besloten een kosthuis in gang Kwini (Senen, Weltevreden) te openen voor de kinderen, die aldaar de scholen van middelbaar onderwijs bezoeken en waarvan de ouders op andere plaatsen wonen. De kinderen komen dan tevens onder toezicht van het bestuur van genoemde afdeling van B. O. Aangezien de kas nu niet zoo ruim

Teleph. 5492. **Vleeschhouwerij Valkenboschplein 3.** GERARD BLONK. Teleph. 5492.

Moderne Exploitatie. Levering uitsluitend prima kwaliteit.

DORDTSCHER BANK
'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
behandelt alle Bankzaken.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.
Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.
Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electric Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.
PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOoger.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

Koninklijke
Brood- en Beschuifabriek
LENSVELT NICOLA
VEENESTRAAT 23 - DEN HAAG.
Lunchroom.
Specialiteit HAAGSCHE BESCHUIT.
Roggebrood in blik voor Export.

Instituut W. G. Taanman, KOST- en DAGSCHOOL.
De Perponcherstraat 105-103-101 Den Haag.
In 1913 slaagden ONDER MEER voor:
Eind-ex. H. B. S. 5 j. c. 6 leerl. — Cand. O. I. ambt, 1 leerl. — Milit. Acad. te Breda 2 leerl. — Instit. voor de Marine 1 leerl. — Cadettensch. Alkmaar 4 leerl. — Middelb. Kol. Landbouwsch. te Deventer 4 leerl. — Machinistensch. van de Marine, te Hellevoetsluis 1 leerl. — Zeevaartschool te Rotterdam, 1 leerl. — Gymnasium (1ste klasse) 2 leerl.
In 1914 slaagden o.a. 7 leerlingen voor Eind-ex. H. B. S. 5 j. c. en 3 leerlingen voor 1ste klasse Gymnasium.
Meisjes worden ook als leerlingen aangenomen.

Telefoon 3364. **LOUIS RETÈL,** Telefoon 3364.
KOLONIALE WAREN EN COMESTIBLES.
Delicatessenhandel.
Oudste en meest bekende adres in Duinoord en Zorgvliet.
Prima kwaliteit, concurrerende prijzen.

van geldmiddelen voorzien is, kan het bestuur aan deze inrichting niet veel ten koste leggen.

Men hoopt, dat de andere afdelingen en vereenigingen eenigszins in de kosten zullen bijdragen. Een intekenlijst is daartoe aan de verschillende besturen gezonden.

Een nieuwe Hormat-circulaire.

In de „Pantjaran Warta” is het volgende gesprek opgenomen tusschen een vader en zijn zoon: **Zoon:** Vader hebt ge de hormat circulaire reeds gelezen? — **Vader:** Nog niet, jongen; vader heeft slechts vernomen, dat de overheidspersonen niet meer hormat mogen hebben, dan wat hun rechtens toekomt. — **Zoon:** Heeft deze circulaire al eenig effect gehad? — **Vader:** Brrrr. Nog niet jongen! De meeste regenten en afdelingschefs zijn nog even gila hormat als anders. — **Zoon:** Wat kan dan gedaan worden, opdat aan die circulaire toch eindelijk eens de hand gehouden wordt? — **Vader:** Ik kan niet anders zeggen, dan herhalen: „berani karena benar” (durf als ge in uw recht zijt). Als wij ons daaraan niet houden, krijgen zij het kwaad er nooit uit.

Z.: Brani karena benar? Ach vader, dit is zoo moeielijk. Wij weten allen, dat het Gouvernement met ons het goede voor heeft, gelijkheid wil, maar ach, als wij 'twagen in gewoonten en in kleding de hooger geplaatsten te gelijken, dan worden wij geplaagd en vervolgd, motieven worden er gezocht om ons te ontslaan. Wij zijn toch altijd het kind van de rekening.

V.: Wat kan ik daaraan doen? Wij zijn thans wel in een moeielijken en zorgvollen tijd.

Z.: Hoe zoo?

V.: Houden wij ons aan de gewoonten van een 50 jaren geleden, dan lachen de collega's ons uit. Doen we mee met de ideeën en gebruiken van den tegenwoordigen tijd, dan krijgen we 't te kwaad met onze chefs, en zijn onze betrekking kwijt.

Z.: Ach, weet U wat? Laten we de Hooge Regeering om een nieuwe Hormat-Circulaire vragen; een „Circulaire Stellan”, d. i. eené waarin uitdrukkelijk de „pakaian stellan” (Europ. kleederdracht) voorgeschreven wordt.

V.: Hoe dat?

Z.: De Gouverneur-Generaal schrijve voor, dat alle Inlandsche ambtenaren vooraan jas, pantalon en schoenen moeten dragen (een stel). Een termijn van drie maanden worde gegeven, om hieraan te voldoen. Zij, die na verloop van dien tijd daaraan nog geen gevolg gegeven hebben, worden gestraft, tot zij kapok (afgeschrikt) worden. Zoo moet gila hormat er uit.

V.: Ge hebt gelijk. Maar als deze circulaire nu weer in het laatje van den afdelingschef gedeponneerd wordt, die zelf nog gila hormat is, wat dan? Als hem van hooger hand gevraagd wordt, hoe de circulaire gewerkt heeft, dan wordt natuurlijk weer geantwoord: zij is reeds ten uitvoer gelegd.

Z.: Die circulaire moet in 't Maleisch, Javaansch en Soendaasch vertaald, in alle Inlandsche kranten bekend gemaakt worden, opdat iedereen daarvan kennis kan dragen.

V.: Wij kunnen probeeren dit idee onder de aandacht van de Regeering te brengen, door b.v. den redacteur van dit blad te verzoeken een exemplaar dezer krant te zenden aan den Gouvernements-secretaris.

Z.: Dat zij zoo!

V.: Walatoe Alam.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Aziaten in Kanada.

De „Perniagan” schrijft, dat zich in Canada vele Aziaten bevinden, o. a. Hindoes globaal 2500. Volgens de regeeringsstatistieken was er in 1901 nog geen enkele. In 1911 waren er reeds 2342. De meesten wonen in Britsch Columbia, 14 in Quebec, 13 in Manitoba en 17 in Ontario. In de stad Vancouver alleen wonen 400 Sikhs en Hindoes. Het aantal Chineezers in Britsch Columbia bedraagt 19568, Japanners 8587. Volgens de laatste telling in andere deelen van het land: 1787 in Alberta, 885 in Manitoba, 2766 in Ontario, 1587 in Quebec en 957 in Saskatchewan. Het totaal aantal Chineezers bedraagt in Canada 27774. Sedert 1904 wordt van elke Chinees, die zich in het land komt vestigen, 100 pond sterling gevorderd. In 1911 en 1912 werd hiervan opgebracht een som van respectievelijk 452411 en 609944 pd. st. Het blanke ras heeft deze bepaling gemaakt met geen ander doel, dan om het gele ras, waaronder vooral de Chineezers getoond hebben gemakkelijk aan den kost te kunnen komen, niet in al te groote getale toe te laten.

De Chineezers beoordeeld.

„Wanneer alle Chineezers er verwijderd werden, zou het eiland Java terugkeeren tot den staat, waarin het 2, 300 jaren geleden verkeerde.” Zoo zeide een Belgische Minister van Koloniën in een bespreking over den Congo-staat, aldus schrijft de Pewarta Soerabaja, en vervolgt:

Er blijkt uit, dat de Europeanen 't heel goed weten, welk profijt zij van de Chineezers kunnen trekken en dat een dergelijke kolonie zonder deze hulp niet kan bestaan, minder tot bloei komen. Algemeen is het bekend, dat

de Chineezers een zeer ijverig volk zijn, gehard tegen alle vermoeienissen en klimaat-invloed. Die spreker heeft reizen gemaakt op het Maleische schiereiland (Malakka), op Java, in de Philippijnen, Tongking en andere plaatsen in het Oosten en toen kunnen zien, welk aandeel de Chineezers gehad hebben in de ontwikkeling en den vooruitgang der Europeesche bezittingen. Vandaar zijne bewering, dat het een ramp zou zijn voor die landen, indien de Chineezers er verjaagd werden. Hij zou willen, dat België het voorbeeld volgde van de Hollanders en de Engelschen, door met betrekking tot den Belgischen Congo-staat meer voordeel van de Chineezers te trekken.

Zoo redeneeren de Europeanen, besluit de Pewarta Soerabaja. Als het in hun land of in hunne koloniën niet goed gaat, dan achten zij de hulp van de Chineezers wel noodig, maar als het goed gaat, zoals hier op Java, dan zeggen de Hollanders: naar den duivel met die Chineezers! willen zij hier als onze onderdanen blijven, goed, zoo niet, dan moeten zij maar naar hun land terug.

International Congress of Tropical Agriculture.

Onder dezen naam, zoo verneemt de Perniagan, zal een congres te Londen gehouden worden in het Imperial Institute over de Cultures van tropische gewassen.

Als afgevaardigden zijn gezonden van de Federated Malay States: de heer H. M. Darby, van Tongking Monsieur Brousmiche, van Nederl. Ind. Dr. C. J. J. van Hall, van het Departement van Landbouw te Buitenzorg, uit Amsterdam Dr. J. Dekker. Uit Siam mr. W. A. Graham, en uit Formosa Dr. Tokorichi Shiraki, een bekend entomologist. Maar vreemd is het, dat China zich niet heeft laten vertegenwoordigen, vindt het blad.

Ongeoorloofde reclame.

Op zeer eigenaardige wijze wordt tegenwoordig reclame gemaakt in de bladen, op straten en pleinen, enz. Zoo werden onlangs voor de toko „Concurrent” te Bandung uit een luchtballon strooibiljetten geworpen, die verschillende reclames inhielden. Maar wat dezer dagen gebeurd is voor en door de Elite Bioscoop te Bandung kan en mag eigenlijk niet goed gekeurd worden: Bij honderden biljetten werd in de stad bekend gemaakt, dat de „Zwarte Duivel” vertoond zou worden; en deze biljetten, tevens programma's, werden rondgebracht door als duivels verkleede inlanders, die in de kampongs schrik en ontsteltenis te weeg brachten. Bovengenoemd blad vindt deze wijze van reclame maken ongepast en zeer gevaarlijk, vooral voor zwangere vrouwen, die of van de schrik een miskraam kunnen krijgen, dan wel later kinderen zullen baren, die op duivels gelijken, althans een monsterachtig uiterlijk zullen dragen. Men behoeft volstrekt niet bijgeloovig te zijn hier voor te vreezen, zegt het blad. Laatst nog beviel een vrouw, die geschrikt was van de revolver van haar man en het kind kwam zwart gevlekt ter wereld, gelijk een toké (gekko).

Een beschrijving van Soerabaja.

Een Chinees, die veel in Europa had gereisd, kwam eindelijk, na verschillende plaatsen op Java bezocht te hebben, te Soerabaja aan. Deze stad heeft twee stations, zegt hij: Soerabaja Kota en Soerabaja Goebeng. Het eerste is in het midden der stad gelegen, dicht bij de kazerne, het andere aan de Brantasrivier, nabij het militair hospitaal. Soerabaja is de drukste handelsstad van geheel N.-I. Het zielental is groot en de bevolking van verschillende nationaliteiten, die heen en weer trekken. De straten vertoonen er dezelfde levendigheid als in Pintoeketjil (Batavia) en Batterij Road (Singapore). De bovenstad, Simpang, is gelijk Weltevreden te Batavia. Het wordt daar met den dag drukker en mooier. De benedenstad en wel het gedeelte nabij de haven heet Oedjong. Daar worden de nieuwe havenwerken aangelegd. Soerabaja moet ook als oorlogshaven dienen. Ik — alzo de schrijver — was te Soerabaja dikwijls ziek, zoo ook mijne metgezellen, de heeren Wong en Francis. Ik denk van de vermoeienissen der reis; want wij gingen 's avonds ook veel uit en kwamen laat thuis. De jong Chineezers van Soerabaja zijn royaler dan die van andere plaatsen en hebben zich de Europeesche gewoonten ook meer eigen gemaakt, niet alleen de mannen, maar ook de vrouwen. De meisjes worden er vrijer gelaten. In het café van de firma Grimm, nabij het Kroesenspark aan den Simpangschen weg gelegen, zag ik vele Chineesche meisjes met haren „fiancee” vatbier drinken. Soerabaja is veel kleiner dan Batavia, maar drukker en levendiger, de menschen wonen er dichter op elkaar. In Batavia zijn de wijken en de woningen door groote tuinen, erven en pleinen ver van elkander gescheiden. Handel en bedrijf zijn te Soerabaja druk, de suikerhandel vooral. Ook de Europeanen en Inlanders zijn daar royaler dan ergens anders. De Javanen dragen daar nu open jassen en een topi clac, hebben een Engelsche pijp in den mond en een rieten stok in de hand; zij doen hun uiterste best om netjes voor den dag te komen. Soerabaja is als 't ware het West-End van Londen of Hang Tjoe en Si Tjive van China, maar Si Katjoeng van Soerabaja weet reeds mee te praten van „sub rosa”, „Tête à Tête”, „vis à vis” en „affaire d'amour”. En Si Arek houdt niet op de volgende uitdrukkingen te bezigen: „Waarom zeg”, „Wat doe je hier”. En ge hoort Kromo met schorre stem van achter U roepen: „Vooruit broeders!” „Vooruit Indië!”

ERNEST CASSUTTO,

TANDARTS,

Frederik Hendriklaan No. 45.

Spreekuur dagelijks van 1 tot 3.

Regulaties uitsluitend Zaterdagmiddags

..... Telefoon 122 Schev.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO'S, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE.

LEVENSVERZEKERING.

Gebroeders Domhoff

Hofkleermakers van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

's-Gravenhage

Rotterdam

Parkstraat 8.

Mosseltrap 5-6-7.

Heeren- en Dames-Kleermakerij.
Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.
Uniformen voor Zee- en Landmacht.
Rij- en Automobielkleding.
Galakleding en Ambtsgewaden.

Amsterdam

Nijmegen

Heerengracht 422.

Graafsche weg 9.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN

DEGELUK ONDERWIJS IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH.

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL

OVER DE WAALSCHERKERK

58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

Toko Betawie,

(Firma ALBRECHT & ELFFERICH.)

Koningin Emmakade 55.

DEN HAAG.

Voornaamste en beste adres voor alle
Ingrediënten voor de Rijsttafel.

Specialiteit in Samballans en Indische Siropen.

OPGERICHT 1880. — TELEFOON 2610.

Van Vreemde Koloniën.

Er is iets onoprechts in gezien dat nu, juist nu, vredesverdragen gesloten zijn. Het is eenzelfde uiting als van hen, die het Vredespaleis zouden willen te koop stellen. Wij zijn van het tegenovergestelde gevoelen. Wanneer een epidemie heerscht, komt het toch niemand in de gedachte het voortzetten van preventieve middelen af te keuren, omdat de toegepaste gefaald hebben. Uit de daad van Wilson en Bryan, om den woedenden oorlog ten spijt, toch voor behoud van vrede in de toekomst te blijven ijveren, spreekt een uiting van vertrouwen, die nooit meer welsprekend had kunnen zijn dan thans. En dat de mede-ondertekenaars, naast Spanje en China, twee der oorlogvoerende mogendheden, n.m. Engeland en Frankrijk zijn, drukt uit hoe ook voor deze landen het geloof aan 'recht van bestaan van het Vredespaleis niet geschokt is. De nieuwe verdragen bepalen, dat, wanneer tusschen de ondertekenaars een geschil ontstaat, een termijn van een jaar wordt toegestaan, voor het onderzoek van het geschil door een commissie, alvorens tot vijandelijkheden mag worden overgegaan.

Wat heeft men aan die papieren bepaling, nadat gebleken is hoe ook in onzen tijd een tractaat nog wel eens niet meer waarde heeft, dan het papier, waarop het geschreven werd? Wat men er aan heeft? De groei van het bewustzijn, dat de oorlog in weerwil van dit alles, toch met alle middelen voorkomen behoort te worden. Daaraan kan een ruk naar beneden geen ernstige afbreuk doen. Doordien één tractaat verscheurd is, zijn alle tractaten nog geen scheurpapier geworden. Naar gelang de eeuwen groeien, komt 't al minder en minder voor, dat een staatkundige overeenkomst geschonden wordt, komt 't daarentegen meer en meer voor, dat met een beroep op een gesloten verdrag rekening wordt gehouden.

In dit verband ligt er onmiskenbare betekenis in dat nu, juist nu, toch de nieuwe verdragen tusschen N. Amerika en de genoemde mogendheden tot stand zijn gekomen. In dit verband kan, voor het zittingsgebouw van 't internationaal hof van arbitrage, zonder ironie, de naam Vredespaleis behouden blijven.

De teekening der verdragen te Washington is geen slag in de lucht, maar een bewijs van geloof en overtuiging. Nederland sluitte er zich bij aan, niet om de groote mogendheid te spelen, maar om van zijn medegevoelen en medestreven uiting te doen.

Wanneer later de geschiedenis van den oorlog van 1914 (of zal het dien van 14-15 zijn?) geschreven wordt, zal de wijze, waarop koloniën meer als Ebenbürtigen van de moederstaten beschouwd zijn, dan tot nu toe ooit het geval is geweest, zeker als een der groote lijnen worden aangewezen in de hervormingsactie van deze wereldgebeurtenis. Die lijn zal doorgetrokken de verhouding bepalen, waarin Groot Brittannië tot de kroonkoloniën en Indië zal komen te staan. Zal zij voor de eersten de bevestiging worden van de politiek van zelfbestuur, die tot nu toe als 't ware een proefneming op groote schaal was, voor Britsch Indië zal vermoedelijk een nieuw tijdperk intreden. Zonder kroonkolonie te zijn, heeft dit keizerlijk deel van Koning George's gebied zich als een kroonkolonie gedragen, het heeft met name met Canada gewedijverd in het brengen van steun in geld en in troepen, het heeft alle andere kroonkoloniën verre overtroffen. De samenstelling van dit rijk uit vele rijkjes, wijst niet dadelijk aan hoe een eenvoudige oplossing te vinden kan zijn, maar Engeland is een meester in het organiseren, het heeft dit o.a. weer getoond door die tijdige instelling van de kroonkoloniën, het zal voor het bestuur van een grooten Indischen Statenbond een goede oplossing ook wel vinden.

Wie eenmaal de sporen van dit verschijnsel in den huidige volkerenkrijg nagaat, zal ze vinden in groot aantal en in groote verscheidenheid. Onder de strijdenden bevinden zich niet alleen meer eenige afdeelingen van Algiers opgeroepen om hun soldatendienst naar 't moederland over te brengen, maar er zijn duizendtallen van vrijwilligers, persoonlijk of in korps overgekomen van de Britsche koloniën. Zij stelden zich niet beschikbaar om de eigen kolonie, zelfs niet om 't eigen moederland te beschermen, maar wel om te trekken in den vreemde, overal waar „rule brittania“ hun den weg wijst. Hindoe, mahomedaan, zij stellen hun tegengevoel ten opzichte van den christen ter zijde, de wederkerige geloofsminachting, de wederkerige huidskleurwrevel, het onderscheid van overheerschten en overheerschers, alles wat tot scheiding drong, wordt weggecijferd, om één zaak te dienen; men dwingt zich elkander als gelijkgeborenen te behandelen en de begrippen vaderland en moederland ineen te doen smelten.

Men wil elkander eeren en steunen. Geschiedde dit niet om in broederzin op te trekken tot broederdoodslag, dan zou er iets ydillisch liggen in die verloochening van hetgeen tot nu toe tweespalt bracht, maar het staken van 't huishoudelijk kraakel leidt ditmaal geenszins tot liefdelijke tooneeltjes.

Werd voorheen voor den aard van het oorlogvoeren en anderen maatstaf aangelegd, wanneer legers tegen elkander optrokken, die togetreden waren tot verschillende beperkende conventies, dan dien voor den krijg in overzeesche bezittingen, thans zien wij Duitschland, op de beschuldiging van in België bedreven onverantwoordelijke wreedheid, antwoorden met een verwijzing naar hetgeen zijn tegenpartij in verschillende overzeesche oorlogen, met name in Afrika, gedaan heeft. Zonder hier in beschouwin-

gen te treden over het min of meer verdedigbare van het vroeger ingenomen standpunt en zonder de beschuldigingen over en weer tegen elkander te wegen, zonder er ons zelfs in te verdiepen in hoever een pleidooi, dat argumenten zoekt in gruweldaden van anderen, meer van een schulderkenning dan van een verdediging heeft, willen wij alleen wijzen op het wegdóezelen van het onderscheid ook in dit opzicht.

Weet de Nederlandsche koloniale geschiedenis mee te spreken van het overbrengen van een Europeeschen oorlog naar de koloniën en is dit dus geenszins nieuwe geschiedenis, het wil ons toch voorkomen, dat uit hetgeen in Afrika gebeurt, waar tusschen de Britsche en de Duitse koloniën bepaald oorlog te land gevoerd wordt, en uit de wijze waarop Japan in de algemeene worsteling ingrijpt, ook tekenende aanwijzingen spreken van verflauwen van het begrip kolonie.

Hebben de uitdrukkingen „bezittingen“ en „koloniën“, die onze Grondwet nog naast elkander stelt, haar scherpte, als tegenstellingen, in de practijk verloren, het geheele begrip van overheerscht en ondergeschikt gebied neemt overal in betekenis af.

Deze opvatting, samengaande met de ontwaking van het Verre Oosten, zal niet leiden tot een blijvende verbodering van wie zich tot nu toe ongelijk gevoelden door ras en kleur, maar dit is weer iets anders dan het zich al dan niet gevoelen van gelijkwaardige afkomst. Er zijn landen waar ingezetenen van verschillenden godsdienst elkander als gelijkwaardigen beschouwen, andere waar dit niet het geval is, al zijn daar de landgenooten ook van gelijke kleur en gelijke ontwikkeling. Zoo was, zoo is tot heden de kolonie als geheel, de inlander in de kolonie als persoon, als mindersoortig beschouwd door het moederland en door den volbloed vaderlander. Wie dit tegenspraak, geloofde zichzelf veelal maar half; tot het verder afkammen van deze onderscheiding en scheiding, die al aan het verminderen was, draagt het geweldig tooneel, dat wij nu zien afspelen, veel bij. Dit zal een der zaken zijn, waarom men van dezen oorlog eenmaal weer zal verklaren: ook het slechte heeft zijn goede zijde.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschr. voor het Binnenlandsch Bestuur.

De Juli-afl. opent met eene beschouwing van den heer A. J. Koens over verhuur van grond aan niet-inlanders. Mr. J. C. Kielstra voegt er een Naschrift aan toe.

De heer F. K. Overduyn geeft het eerste gedeelte van een opstel getiteld: Een en ander over den burgerlijken stand voor Mohammedaansche inboorlingen in Algerië en beschouwingen daaromtrent voor Java en Madoera.

Dr. Ph. S. van Ronkel publiceert de vertaling van een zevental Arabische of Maleische uit Atjeh afkomstige brieven.

Onder het opschrift „De Centrale kas en hare geschriften“ vestigt Mr. J. C. Kielstra de aandacht op den inhoud van het periodiek „Het Bestuur van de Centrale Kas te Batavia aan belanghebbenden en belangstellenden bij het Volkscredietwezen in Ned.-Indië“, waardoor men een duidelijk beeld krijgt van de ontwikkeling van het Indische credietwezen.

De afl. sluit met een bijdrage van K. (is Mr. J. C. Kielstra) over de plannen tot oprichting van een „Makassaarsch Genootschap“, welke plannen reeds vasten vorm hebben gekregen en bedoelen te Makassar een instelling van algemeen nut te stichten. Het genootschap, tot stand gekomen door particulier initiatief, stelt zich behalve het organiseren en toegankelijk maken van een boekery, met verzameling van platen en kaarten, nog ten doel het bijeenbrengen van verzamelingen van anderen aard, als van gesteenten en houtsoorten, het uitgeven van geschriften, het houden van samenkomsten waarin wetenschappelijke onderwerpen zullen worden besproken, aansluiting bij andere lichamen die een dergelijk doel nastreven, de bevordering van excursies, het steunen van onderzoekers en onderzoekingen en bevordering van alle andere wettige middelen, waardoor in het algemeen de kennis van Celebes kan worden vermeerderd.

De schrijver biedt den ingezetenen van Makassar zijn gelukwenschen aan met het door hen genomen initiatief en uit de beste wenschen voor den bloei van de jonge instelling, waarvan hij heel veel verwacht in belang van land en volk.

Het laatste Bulletin van het Koloniaal Museum te Haarlem.

Als uitgave van het Koloniaal Instituut te Amsterdam verscheen dezer dagen een Bulletin van het voormalige Koloniaal Museum te Haarlem, hetwelk een Generaal Register, bewerkt door N. Beers, omvat van alle vroegere door dat Museum uitgegeven publicaties op koloniaal gebied.

Roomsche zaken van N.-I. uit vroegere eeuwen.

Nadat in eenige nummers van de Java-Post, het Katholieke Weekblad van Ned.-Indië, een blik is geworpen op de vroegere dagen der „vervolging“ in eigen vaderland, keert het orgaan naar Ned.-Indië terug. In den vorigen jaargang (No. 7) kan men de laatste historische aantekeningen daaromtrent vinden.

Het artikel vangt aan met de volgende aanhaling uit titel II der „Statuten van Batavia“, afgekondigd den 1en Juli 1642.

„Binnen voorschreven landpalen zal geen andere godsdienst of religie gepleegd, veel min geleerd of voortgeplant worden, 't zij in het heimelijke of openbaar, dan de gereformeerde Christelijke religie, gelijk die in de publieke kerken van de Vereenigde Nederlanden geleerd wordt; en zoo wie bevonden zal worden in gemelde cas, eenige bijzondere bijeenkomst of converticalen gemaakt of gehouden te hebben, 't zij Christen, of Heiden of Moor, zal, boven verbeurte van al zijn goederen, in de keten geklonken, uit den lande gebannen ofwel aan lijf of leden worden gestraft, naar gelegenheid van zaken.“ Waarop de schrijver aanteeft: „De Roomschen en vooral de priesters wisten dus, wat hun wachtte“.

Verordeningen Inlandsch privaatrecht.

Bij W. E. J. Tjeenk Willink te Zwolle verscheen een, onder

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
 □ DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst“.

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

RIPPEN

Pianohandel
 PIET HEINSTRAT 42
 ELANDSTRAAT 17.
 Tel. 4683.
 Verhuren Stemmen

Sigaren Ex- en Import Maatschappij
 v/h L. LANGE.

Leverancier van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, Hertog van Mecklenburg, enz.

SPECIALA VERPAKKING VOOR DE TROPEN.
 HOOGFIJNE LICHTA BREMER SIGAREN
 GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN.

toezicht van Prof. Mr. C. van Vollenhoven bewerkte, verzameling van verordeningen en losse voorschriften betreffende het materieel privaatrecht der inlanders in Nederlandsch-Indië.

Zeemansgids Oost-Indische Archipel.

Van deel V van den Zeemansgids voor den Indischen Archipel, verscheen (bij Mouton en Co. te 's-Gravenhage) een 2e druk, bevattende eene beschrijving der Sermata-, Tanimbar-, Kei- en Aroe-eilanden, zoomede de Molukken en Nederlandsch-Nieuw-Guinea. De aandacht zij er op gevestigd, dat deze Zeemansgids ook met vrucht kan geraadpleegd worden over bijzonderheden land en volk betreffend. Een greep doende, laten wij hier eenige mededeelingen volgen over de bevolking der Sermata-eilanden (vermeld op blz. 6 van genoemd vijfde deel).

Omtrent de sterkte der bevolking bestaan zeer verschillende opgaven; in 1882 werd zij op ongeveer 53000 zielen geschat. De inheemsche, nog grootendeels heidensche bevolking is sluikbarig en, althans op de hoofd-eilanden, minder onbeschaafd dan de bewoners der Aroe- en Tanimbar-eilanden. Jegens het Gouvernement zijn allen goedgezind. De bevolking van Babar schijnt zich door trouweloosheid, die van Babar door luiheid ongunstig van de overige inlanders te onderscheiden. Onder de bevolking heeft men een 7000 Christenen, voornamelijk op de eilanden Leti, Moa, Roma, Kisar en Loeang. De geheele eilandengroep is verdeeld in districten, van welke sommige verscheidene eilanden bevatten, en elders een eiland weder in meerdere districten is verdeeld. De hoofden dezer districten voeren officieel meest den titel van Orang kaja, enkelen dien van Radja. Zij worden door de bevolking gekozen en door het Gouvernement bevestigd. Het hoofdbedrijf is de landbouw; van de visscherij wordt weinig werk gemaakt. Tripang en schildpad komen alleen voor in den omtrek der eilanden Babar, Loeang, Damar en Roma. Er wordt slechts weinig handel gedreven. De eenige artikelen van uitvoer zijn tripang, schildpad, was, karbouwenhoorns, saroungs en slendangs (de beide laatste artikelen van Kisar), die vooral door Makassaren en voor een klein gedeelte door handelaars van de Banda-eilanden worden geruild tegen rijst, lijnwaden, staafijzer, enz. enz. De overige producten worden slechts tot binnenlandsch gebruik aangewend en daartoe door de Loeangers, Babareezen en Letineezen, de eenige zeelieden van deze groep, van het eene eiland naar het andere gebracht.

Tropisch Nederland.

Het Juli-nummer van „Tropisch Nederland”, het maandblad der groep Nederlandsch-Indië van het Algemeen Nederlandsch Verbond, geeft geen aanleiding tot bespreking. Grootendeels bestaat de inhoud uit overzichten der inlandersche en Chinese persorganen.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De September-aflevering van dit tijdschrift geeft bijna uitsluitend bijdragen over Indië, als: Een bezoek aan eenige oudheden in Koetei (met kaart en afbeeldingen), door H. Witkamp. — Voorloopig overzicht der geologie van het eiland Roti (met tekstkaartje), door Dr. H. A. Brouwer. — De berglandschappen behorende tot de onderafdeeling Paloe van Midden-Celebes, door R. Boonstra van Heerdt. — Het eiland Ceran. — De exploitatie van Nieuw-Guinea, door J. J. S. — Literatuur (Overzicht van over Indië verschenen publicatiën op aardrijkskundig gebied).

Elk dezer artikelen zou op zich zelf eene bespreking waard zijn, doch bij gebrek aan plaatsruimte moet daarvan worden afgezien.

Koloniale Tentoonstelling te Semarang.

Wij ontvingen den catalogus van de inzendingen van de Departementen van Algemeen Bestuur op de Koloniale Tentoonstelling te Semarang (waarvan de opening, gelijk bekend is, is uitgesteld).

Deze beredeneerde catalogus is zoodanig bewerkt dat ook zij die niet in de gelegenheid zijn de breed opgezette tentoonstelling te zijner tijd te bezoeken, er veel uit kunnen leeren. Men leze bijv. het beknopt, maar helder historisch overzicht van de kolonisatie-proeven door de Ind. Regeering genomen (blz. 26 en v. van den catalogus).

Over het eiland Ceram.

In Petermanns Mitteilungen (Aug. afl.), publiceert Dr. O. Tauern „Reisebeobachtungen von der Insel Seran”. Eenige illustraties en een kaart van Midden-Ceram verduidelijken den tekst. Hun die van het artikel nader kennis nemen, bevelen wij ook de lezing aan der mededeelingen over bedoeld eiland, op blz. 645 van de jongste afl. van het Tijdschr. Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

Zendingsliteratuur.

Het Sept. No. van het „Allgemeine Missions-Zeitschrift” bevat een artikel van J. Rauws over „Die Missionsarbeit auf Holländisch-Neuguinea”, en No. 8 der „Berichte der Rheinischen Missions-Gesellschaft: „Allerlei Heimsuchungen auf Samosir (Sumatra)”, benevens „Etwas von der Macht des hoidnischen Aberglaubens auf Mentawai”.

In het Sept. No. van het Orgaan der Nederlandsche Zendingenvereniging vervolgt G. Simon zijne beschouwing over de voorstelling van den Islam omtrent het hiernaar als de Zending.

Verder verscheen bij J. M. Bredée te Rotterdam een „Kort overzicht van de geschiedenis der zending in Oost- en West-Indië, door A. A. Kleijn”. Tweede vermeerde druk, met tal van illustraties, portretten en kaartjes.

De Nederlandsche Zendingenvereniging.

Het 15 Sept. No. van het orgaan van bovengenoemde vereniging heeft de volgende maatregelen genomen, in verband met de tijdsomstandigheden.

1. 't Orgaan zal niet verschijnen den 1sten, maar den 15den September, terwijl wij 't daarop volgend nummer den 1sten November hopen te geven.

2. De vacantie der kweekelingen van 't Zendingshuis wordt verlengd. Dit is niet alleen een maatregel van financieel aard, maar wordt ook door andere omstandigheden geëischt. Zoo is bijvoorbeeld de Zendingsschool tijdelijk gesloten, en omdat onze oudste kweekelingen de dokterslessen ontvangen met de kweekelingen der Zendingsschool, zouden deze lessen, die anders een groot deel van hun tijd in beslag nemen, vervallen. Bovendien hebben de kweekelingen nu gelegenheid, zich in hunne woonplaatsen nuttig te maken ten behoeve van 't algemeen.

3. De Najaarsvergadering, die in October gehouden moet worden, wordt uitgesteld. Wij weten natuurlijk niet, hoe de toestand zich zal ontwikkelen, maar vreezen dat er ook dan nog allerlei bezwaren zullen zijn voor onze afgevaardigden, om naar Rotterdam te komen. Bovendien moeten de voorbereidende maatregelen steeds enkele weken geleden van te voren worden genomen, en wij

meenen dat de tijdsomstandigheden ons dit nu niet toestaan.

4. 't Besluit, om een ander arbeidsveld, met name in de Buitenbezittingen, mede te gaan bearbeiten, wordt tot nader niet ten uitvoer gelegd.

5. Aan al de arbeiders, in dienst der Vereeniging, is geschreven, dat zij de grootst mogelijke zuinigheid zullen betrachten en geen enkele uitgave zullen doen, die niet strikt noodig is om het werk loopende te houden. Maar evenzeer is hun in hun particulier leven de grootst mogelijke zuinigheid aanbevolen, omdat wij natuurlijk niet weten, of straks de uitbetaling der traktementen wel mogelijk zal zijn.

6. Voorts zijn er nog maatregelen genomen, die niet voor openbaarmaking geschikt zijn.

Weekblad voor Indië.

No. 17 van het Weekblad voor Indië geeft het portret van den nieuw-benoemden vice-president van den Raad van Indië, J. B. van der Houven van Oordt, met waardeerend bijschrift door den heer M. van Geuns.

Verder brengt dit Nr. het spoorwegongeluk bij Bangil in woord en beeld. „Ofoc” amuseert de lezers met zijn bekende „Indische penkrassen”.

De Indische Mercur.

No. 37 bevat onder meer: Nogmaals: De „dag- en nacht-regeling bij Irrigatie”, door M. IJpelaar. — Verslag van eene reis naar Sumatra's Oostkust en de Padangsche Bovenlanden ter bevordering van de theecultuur, door Dr. A. W. Nanninga. — Producties van klapperondernemingen, door Th. A. de Neve. — Indische begroting 1915. — Sinaasappelcultuur in Suriname. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Besmette plaatsen en landstreken in Ned.-Indië.

Ten vervolge op soortgelijke opgaven in het Koloniaal Weekblad, geven we hier een staat van plaatsen en landstreken in Ned.-Indië, welke op 31 Juli 1914 besmet waren verklaard. (Ontleend aan Bulletin 99 van den Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië).

Plaats of Landstreek.	Gewest.	Ziekte.	Datum van ingang der besmetverklaring.
Malang, Penangoengan, Senggoeroeh, Gondanglegi, Karanglo (met uitzondering van het gehucht Meling) districten in de afdeling Malang.	Pasoeroean	pest	5-4-1911
Toeren (district).	"	"	9-4-1911
Toeloengagoeg (afdeelingshoofdplaats).	Kediri	"	6-2-1912
Kediri (hoofdplaats).	"	"	6-8-1912
Soerabaja (zeepplaats).	Soerabaja	"	17-12-1912
Goerah (onderdistrictshoofdplaats).	Kediri	"	24-12-1912
Paree (district).	"	"	31-12-1912
Madioen (hoofdplaats).	Madioen	"	3-2-1913
Kepeoh en Ngoedjang (desa's in de afdeling Toeloengagoeng).	Kediri	"	23-5-1913
Bakalan en Banjakan (desa's in het district Modjoroto).	"	"	21-7-1913
Ngandjoek (afd. hoofdplaats).	"	"	1-8-1913
Gorangareng (district).	Madioen	"	16-8-1913
Betek, Dempel en Nglambangan (desa's in de afdeling Madioen).	"	"	7-11-1913
Pramboenan (desa in de afdeling Sibolga).	Tapanoell	pokken	30-1-1914
Menganti (onderdistrict).	Soerabaja	pest	19-2-1914
Maospati (district).	Madioen	"	4-3-1914
Pontiansak (zeepplaats).	W. afd. Borneo	pokken	25-3-1914
Kedamean (onderdistrict).	Soerabaja	pest	25-3-1914
Karangpilang (onderdistrict).	"	"	23-4-1914
Pakis (district).	Pasoeroean	"	12-6-1914
Patjan (desa in het onderdistrict Babat).	Soerabaja	"	16-6-1914
Haranggaol (kampong in de onderafdeeling Semeloengoen).	Oostkust v. Sumatra.	cholera	30-6-1914
Klambir (kampong in de onderafdeeling Serdang).	"	pokken	15-7-1914
Bakalan (desa in de afdeling Lamongan).	Soerabaja.	pest	22-7-1914
Makasser (zeepplaats).	Celebes en Onderhoorigheden	cholera	20-7-1914
Tegalsari (onderdistrict).	Pekalongan	pokken	29-7-1914

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zonen feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9-6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder: Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvende en industrieel middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsschool, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten Visch, Vleeschwaren Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Een modern gemeubileerd Bovenhuis te huur,

bevattende: 1ste Etage, groote Suite en Keuken; 2de Etage: 3 Slaapkamers, Badkamer en Dienstbodekamer. Het is geheel gemeubeld, naar verkiezing met linnengoed en servies. Vele gemakken en prachtig uitzicht. Adres: S. H. JONKMAN, de laatste straat na de Laan van N. O. Indië, loopende naar de Joh. Camphuisstraat No. 1. Te bezichtigen tusschen 12^{1/2}-2 uur en 's avonds na 6 uur.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

LUXE BROODFABRIEK PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

PROBEERT eens ons

Tarwe en Allinsons Tarwe-

brood. Het wordt bereid van de beste Zeeuwsche Tarwe.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van het Bureau voor Handelsinlichtingen:

Dir. O. Kamerlingh Onnes, Amsterdam.

Het Britsche Wetsvoorstel betreffende den handel met oorlogvoerende landen ligt voor Nederlandsche belanghebbenden kosteloos ter inzage op het Bureau voor Handelsinlichtingen, Oudebrugsteeg 16, Amsterdam.

Van het Informatie-bureau:

Opleiding hier te lande voor Commies bij den Post-, Telegraaf- en Telephoondienst in Ned.-Indië.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat de jongeren, die het eindexamen van de hogere burgerschool met 2-jarigen cursus of daarmede gelijkgestelde inrichting van middelbaar onderwijs, de middelbare handelsschool, enz. nog niet volledig hebben kunnen afleggen, omdat zij onder de wapenen zijn, en het voornemen hebben zich voor de bovengenoemde opleiding aan te melden zoodra zij het eindexamen-diploma verkregen zullen hebben, van dat voornemen uiterlijk op 19 September 1914 kennis moeten geven aan het Ministerie van Koloniën, afdeling A.4.

Telefoonopzichters der 1ste kl. voor den Post-, Telegraaf- en Telephoondienst in Ned.-Indië.

Voor den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië worden gevraagd telefoonopzichters der 1ste klasse.

Voor uitzending komen in aanmerking zij, die in het bezit zijn van het eindexamen eener hogere burgerschool met drie-jarigen cursus, van de middelbare technische school te Dordrecht of te Amsterdam of van de electro-technische school te Amsterdam, dan wel van eenig ander diploma, dat gelijke kennis waarborgt, gepaard met praktische bekwaamheid.

Bij gemis der genoemde diploma's zal ook genoegen genomen worden met eene groote en langdurige praktische ervaring op het gebied van telephonie.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 225 's maands, met twee driejaarlijksche verhoogingen van f 50 's maands, alzoo tot een maximum van f 325 's maands.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij gezegd adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats;

b. hunne geboorte-akte;

c. een door den betrokken burgemeester afgegeven certificaat van voldoening aan de Militiewet.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 2de klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, ten bedrage van f 850;

c. voor gehuwden uitkeering van eene maand activiteitsbezoldiging als tegemoetkoming in de verplichte huwelijkscontributie ten behoeve van het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van f 100 (eenhonderd gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Adspirant-ingenieur bij den Post-, Telegraaf- en Telephoondienst in Ned.-Indië.

Ter benoeming tot aspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië kunnen twee ingenieurs, niet ouder dan 27 jaar, derwaarts worden uitgezonden.

Ervaring op het gebied van zwakstroomtechniek strekt tot aanbeveling.

In aanmerking komen in de onderstaande volgorde:

1o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electro-technische ingenieurs;

2o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aantekening voor electro-techniek volgens art. 15 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad no. 227);

3o. aan eene buitenlandsche Hoogeschool of Universiteit gediplomeerde electro-technische ingenieurs of werktuigkundig electro-technische ingenieurs;

4o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs;

5o. officieren, die hunne opleiding hebben genoten aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda of aan het Koninklijk Instituut voor de marine te Willemsoord, mits in het bezit van een diploma voor electro-technisch ingenieur, behaald na eene buitenlandsche technische school of Universiteit;

6o. buitenlanders, in het bezit van een onder 3o. bedoeld

diploma, met dien verstande, dat zij niet in vasten, maar in tijdelijken dienst geplaatst kunnen worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij gezegd adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats, dan wel wat de buitenlanders betreft door de betrokken autoriteit;

c. hunne geboorte-akte;

d. een door den betrokken burgemeester afgegeven certificaat van voldoening aan de Militiewet, voor zoover zij Nederlander zijn.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 1ste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van f 1500 (een duizend vijfhonderd gulden);

c. voor gehuwden die in vasten dienst geplaatst worden, uitkeering van eene maand activiteitsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijkscontributie, ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. voor gehuwden die in tijdelijken dienst geplaatst worden, verhooging van het bedrag der tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, met het bedrag van eene maand activiteitsbezoldiging;

e. eene voorloopige bezoldiging van f 150 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

Hij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal wordt gesteld moet zich verbinden tot teruggave van alle gelden, welke aan hem en te zijnen behoeve zullen zijn voldaan ter zake van overtocht en tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, indien hij binnen den tijd van vijf jaren na aankomst in Nederlandsch-Indië, anders dan ten gevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), uit 's lands diens wordt ontslagen, of indien hij niet binnen den hem aan te wijzen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekt, dan wel de reis dewaarts moedwillig afbreekt.

De bezoldiging van een aspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië bedraagt f 300 's maands, terwijl bij goede plichtsbetrachting na twee jaren diensttijd bevordering volgt tot ingenieur, aan welke betrekking is verbonden eene bezoldiging, van f 400 's maands, met zes driejaarlijksche verhoogingen, elk van f 100 's maands, tot een maximum van f 1000 's maands.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz. staan deze ingenieurs gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië, welke bepalingen echter — met uitzondering nochtans van die op de binnenlandsche verloven — niet toepasselijk zijn op hen die in tijdelijken dienst worden geplaatst.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederl. Staate. van 15 September 1914, No. 216).

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen in Ned.-Indië.

Ter vervulling van de betrekking van verpleegster bij het krankzinnigenwezen in Nederlandsch-Indië kan derwaarts worden uitgezonden eene gediplomeerde krankzinnigenverpleegster, die niet jonger dan 30 en niet ouder dan 35 jaar is.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 60 (zestig gulden) 's maands, met drie driejaarlijksche verhoogingen van f 10 (tien gulden) 's maands, tot eene maximum bezoldiging van f 90 (negentig gulden) 's maands, benevens vrije huisvesting, voeding en geneeskundige behandeling.

Voor de berekening van wachtgeld, non-activiteitstraktament, verlofstraktament, pensioen en contributie aan het Weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren, wordt het traktament verhoogd met f 75, zijnde het bedrag der aan de gediplomeerde verpleegsters en verpleegsters toe-komende materiele voordeelen.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen enz. staat de uit te zenden verpleegster gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen.

Het pensioen bedraagt dan per jaar driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. eene vergoeding ten bedrage van f 300 voor uitrusting;

b. eene voorloopige bezoldiging van f 60 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië;

c. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse;

d. de verplichting om — wanneer men binnen 5 jaren na aankomst in Indië den dienst verlaat om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), of wanneer men niet binnen den aan te wijzen termijn naar Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt — de tegemoetkoming in de uitrustingskosten, alsmede de overtochtscosten terug te betalen.

Daarvoor wordt eene schriftelijke verbintenis gevorderd.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 pCt. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 2½ pCt. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding ten behoeve van gemeld fonds een halve maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5pCt. 's jaars, in 36 maandelijksche termijnen. Bij vermeerdering van bezoldiging het bedrag van die vermeerdering over eene halve maand.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 October a.s. aanmelden bij het Departement van Koloniën, bij een op zegel geschreven verzoekschrift, onder overlegging van:

a. het diploma en, zoo mogelijk, getuigschriften;

b. een uittreksel uit de geboorte-akte;

c. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer door den burgemeester harer woonplaats.

TOKO BOGOR,

Suezkade 122b. Telefoon Haag 3472

SPECIAL ADRES voor de beste Indische Ingrediënten.

Ontvangen heerlijke versche SAMBAL OELEH.

A. J. LINNEWEEVER,

Westende 32a - 's-Gravenhage.

Orthopaedisch Schoenmaker

KURKVERHOOGINGEN OP VERSCHILLENDE MANIEREN.

Laarzen met baleinen, Laarzen met steunwerk, Beugel-laarzen, enz. enz.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis

GROENMARKT 37 — DEN HAAG.

CAFÉ RESTAURANT.

DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.-, f 1.50 en hooger
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage, 12 Biljarts

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen
Bandages en Gordels.

WED. G. STREITWOLF,

Telefoon 2413.

105, Noordeinde 105.

Marque Déposée „AU-CONDOR”

LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.

FRED. MOMMAERTS-DEGELLER

Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

Exportation Importation

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

's-Gravenhaagsche Manege,

Kazernesstraat 46-48. - Telefoon 3065.

Oudst Etablissement.

1ste Klasse Rijonderwijs.

R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

LEVERING VAN ALLE STUDIEBOEKEN.

School-, Schrijf- en Teekenbehoeften,

benodigd voor de H. B. S., Gymnasium en andere Inrichtingen van Onderwijs.

(Kasten en étiquetteeren gratis).

Boek- en Kantoorboekhandel.

E. VAN ANDEL,

voorh. S. M. VAN DELDEN.

WEIMARSTRAAT 16a, bij de Suezkade. DEN HAAG

C. J. DE GILDE,

PHOTOGRAAF.

ZOUTMANSTRAAT 47. DEN HAAG.

Specialiteit voor het maken van Binnen- en Buitenopnamen.

Bekroond op de 4de Tentoonstelling te Ivry-sur-Seine met de Gouden Medaille, 28 Maart 1914.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.

Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenografie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding,
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst, bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch. Maleisch,
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{ Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch. Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijkstraat 1,	Utrecht,	{ Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma **MARTINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

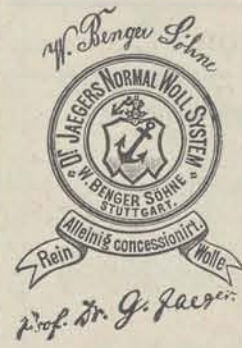
De Kolonie Suriname, door REMAN IRIS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colégio „Santo Tomás” te Curaçao
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankkosten

b. Staats- en part. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

- No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankkosten.
- No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

HOOGENSTRAATEN'S
Soepen en Saucen de geurigste!
HOOGENSTRAATEN'S
Fijne Groenten de fijnste!
HOOGENSTRAATEN'S
Groenten blauw etiket de prijswaardigste!
W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers
Leiden.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Ondergoederen
ook in echt Jaeger

P. DICKHOFF.

Kunsthandel - Spiegel- en Lijstenfabriek
ENCADREMENTEN.

Speciale bewerking voor de tropen.

86a PIET HEINSTRAT 86a.

Telefoon 5676.
DEN HAAG.

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek
Valeriusstraat.

VOOR INDIË. De aangenaamste, mooiste en nuttigste bezigheid is zeker het **Fluweelplettent**

en Schilderen. Onderricht bij
Firma TENZER, Noordeinde 139a, Den Haag

Magazijn en Fabriek van Schildersartikelen, voorwerpen om te Branden, Snijden, enz.
RIJK GEILLUSTR. PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN tegen inzending van 50 cent franco Indië.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f5.- p. mnd of f50.- p. j. af.
VLEUGELS „18.- „ „ „180.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade N.1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma **COSTER VAN VOORHOUT & Co.**
te Soerabaia.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

GOUDA Schemerlampen

f 1.75, f 2.25 per stuk, compleet.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

GEILLUSTREERD

Nederlandsch Conservenboek

VOLLEDIGE HANDLEIDING

VOOR

H.H. Conservenfabrikanten, Restaurateurs en Koks,

ALSMEDE VOOR

Particulier gebruik

DOOR

LEONARD G. BOL.

Prijs: ingenaaid f 2.40
gebonden - 2.90

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenheid van
OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding verzekerd.
Billijk tarief.

TJOBALAH-SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI.

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels en
Gebakken met verhooging van bezorgloon.

Ongetwijfeld is het

KOLONIAAL WEEKBLAD

voor alle deelen des lands een der
meest doeltreffende Advertentiebladen.

Van Seventer & Paludanus

KLEERMAKERS

Heerengracht 38. Den Haag
TELEPHOON 4214.

Ontvangen de Nieuwste
Engelsche

en

**Fransche
STOFFEN**

voor het a.s. Najaar-Seizoen

Het Magazijn is geopend
van 8½ tot 6 uur.

G. L. NIJENHUIS.

PRINSEGRACHT 132a. LIJSTENMAKERIJ.

Schilderijen-, Spiegel- en Platenhandel, Inramen
van alle mogelijke Wandversiering, Vergulden enz. 491

SOLIDE EN BILLIJKE BEDIENING.

A. C. H. JANSEN,

Kantoorboekhandel.

Aert v. d. Goesstraat N°. 37

TELEFOON SCHEV. 495.

Magazijn „DE OOIEVAAR”

28, Prinsegracht 28,

Telef. 5397.

KLEEDING EN MEUBILEERING.

Termijnbetaling.

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage,
Bankastr. Theresiastr. 87.
Tel. 226. Tel. 444.

Scheveningen,
Fred. Hendrikl. 70.
Tel. 306.

Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
Willemstraat 9.
Tel. 49.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

AMYKOS

het aangenaamste antiseptisch
Toiletwater.

Per halve literflesch . . . f 0.90.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.
Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. 'S-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.
Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

C. A. VAN MONSJOU, VALKENBOSCHPLEIN 15
DEN HAAG.

TELEFOON 2167.

Horloger - Opticien.

 Fournisseurs
de S. M. la Reine.
 Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Spécialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.

Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155

Maison de Nouveautés
Compagnie
Lyonnaise

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

Kunstzalen
d'Audretsch.

HOOGE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

Voortdurende
Tentoonstelling

van
Schilderijen, Etsen en
Kunstvoorwerpen.

Geopend van 10-5,
Zondags van 2-5 uur.

Vrije Toegang.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.
Noordeinde 182-184 - Den Haag.
TELEFOON 7413.

W. P. de BOCK
PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769.

**BADEN,
GEIJSERS.**

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed
en voordeelig van nieuwe of Tweede-
hands Meubelen willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.